

Omskärelse av pojkar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2000/01:81 Omskärelse av pojkar samt tolv motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet ställer sig i huvudsak bakom regeringens förslag till lag om omskärelse av pojkar. Den föreslagna lagen syftar till att reglera sådan omskärelse som inte är medicinskt betingad. Ingreppet skall endast få utföras av legitimerad läkare eller, såvitt gäller pojkar upp till två månaders ålder, av en person som har fått särskilt tillstånd av Socialstyrelsen att utföra omskärrelser av pojkar. Utskottet konstaterar vidare att när det gäller omskärrelser som utförs av medicinska skäl saknas reglering i lag om att läkare skall ha viss kompetens. Utskottet anser därför, med avsteg från propositionens förslag i denna del, att det inte heller såvitt gäller de omskärrelser som nu är i fråga bör i lag anges att läkaren skall ha viss kompetens. Utskottet poängterar att en läkare som utför omskärelse enligt den föreslagna lagen omfattas av de skyldigheter som anges i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Såvitt gäller de personer som fått särskilt tillstånd av Socialstyrelsen att utföra omskärrelser anser utskottet att personen bör ha speciell kompetens och noggrant ha lärt sig utföra omskärrelser samt kunna dokumentera sina kunskaper. Utskottet föreslår att en särskild bestämmelse införs i lagen enligt vilken regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om dessa personers kompetens.

Utskottet föreslår vidare, med ändring av regeringens förslag i denna del, att omskärelse enligt lagförslaget inte skall få utföras utan smärtlindring samt att smärtlindringen skall ombesörjas av legitimerad läkare eller legitimerad sjuksköterska. Utskottets förslag innebär att riksdagen delvis bifaller motionsyrkanden från m, kd, c och s.

Lagförslaget innehåller vidare bl.a. regler om information, samtycke, tillsyn och straffansvar för den som utför omskärrelser utan att vara behörig.

Utskottet föreslår vidare ett tillkännagivande om att regeringen bör följa lagens tillämpning under fyra år från ikraftträdandet samt snarast därefter

återkomma till riksdagen med en bred redovisning av erfarenheterna av lagregleringen.

Utskottet ställer sig bakom regeringens övriga lagförslag. Lagarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2001.

I betänkandet finns en reservation från mp-ledamoten. I reservationen anförs att ingen annan än legitimerad läkare skall tillåtas utföra omskärslar på pojkar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Avslag på propositionen	7
Utskottets ställningstagande	7
Vem som skall få utföra omskärelse	8
Utskottets ställningstagande	8
Frågor om smärtlindring m.m.	9
Utskottets ställningstagande	11
Information och samtycke m.m.	12
Utskottets ställningstagande	14
Tillsyn	14
Utskottets ställningstagande	14
Frågan om kostnaden för ingreppet.....	15
Utskottets ställningstagande	16
Uppföljning av lagen	16
Utskottets ställningstagande	17
Förslaget till lag om omskärelse av pojkar i övrigt	17
Utskottets ställningstagande	17
Övriga lagförslag.....	18
Utskottets ställningstagande	18
Reservation	19
Avslag på propositionen (punkt 1)	19
Ställningstagande	19
Förteckning över behandlade förslag	20
Propositionen	20
Följdmotioner.....	20
Regeringens lagförslag	22
Utskottets lagförslag.....	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:So39 i denna del, 2000/01:So41 yrkande 1 och 2000/01:So42.

Reservation (mp)

2. Vem som skall få utföra omskärelse

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om omskärelse av pojkar såvitt avser 5 § med den ändringen att paragrafen skall erhålla ändrad lydelse i enlighet med *Utskottets förslag* i bilaga 3.

3. 6 och 11 §§ förslaget till lag om omskärelse av pojkar

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om omskärelse av pojkar såvitt avser 6 och 11 §§ med den ändringen att paragraferna skall erhålla ändrad lydelse i enlighet med *Utskottets förslag* i bilaga 3.

4. Smärtlindring

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om omskärelse av pojkar såvitt avser 4 § med den ändringen att paragrafen skall erhålla ändrad lydelse i enlighet med *Utskottets förslag* i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen motionerna delvis 2000/01:So39 i denna del, 2000/01:So40 yrkande 3, 2000/01:So41 yrkande 2, 2000/01:So43 och 2000/01:So45.

5. 2 § förslaget till lag om omskärelse av pojkar

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om omskärelse av pojkar såvitt avser 2 § med den ändringen att paragrafen skall erhålla ändrad lydelse i enlighet med *Utskottets förslag* i bilaga 3.

6. Information och samtycke

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om omskärelse av pojkar såvitt avser 3 §. Därmed avslår riksdagen motionerna 2000/01:So40 yrkande 2 och 2000/01:So41 yrkande 3.

7. Åldersgränser

Riksdagen avslår motion 2000/01:So44.

8. Tillsyn

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om omskärelse av pojkar såvitt avser 8 §.

9. Kostnaden för ingreppet

Riksdagen avslår motion 2000/01:So40 yrkande 4.

10. Uppföljning av lagen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om uppföljning av lagen. Därmed avslår riksdagen motion 2000/01:So40 yrkande 1.

11. Förslaget till lag om omskärelse av pojkar i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om omskärelse av pojkar i den mån det inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan.

12. Övriga lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100), lag om ändring i patientskadelagen (1996:799) och lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, med den ändringen att 1 kap. 2 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område skall erhålla ändrad lydelse i enlighet med *Utskottets förslag* i bilaga 3.

Stockholm den 10 maj 2001

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chris Heister (m), Susanne Eberstein (s), Margareta Israelsson (s), Rinaldo Karlsson (s), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Conny Öhman (s), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Lars U Granberg (s), Elisebeht Markström (s), Rolf Olsson (v), Lars Gustafsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Thomas Julin (mp), Kenneth Johansson (c) och Kerstin Heinemann (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2000/01:81 Omskärelse av pojkar föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till lag om omskärelse av pojkar. Vidare föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till lagar om ändringar i sekretesslagen (1980:100), patientskadelagen (1996:799) och lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Regeringens förslag till beslut återges i *bilaga 1*. Regeringens lagförslag återges i *bilaga 2*.

Med anledning av propositionen har sju motioner väckts. Förslagen i motionerna återges i *bilaga 1*.

Utskottet anordnade den 24 april 2001 en intern utfrågning med representanter för Judiska Centralrådet, Sveriges Muslimska Förbund, Barnombudsmannen, Statens medicinsk-etiska råd, Svensk barnsmärtförening, Svenska Läkaresällskapet, Socialstyrelsen och Socialdepartementet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en lag om omskärelse av pojkar. Lagen syftar till att reglera sådan omskärelse av pojkar som inte är medicinskt betingad. I lagen anges under vilka förutsättningar en omskärelse får utföras, vem som får utföra omskärelse samt straffbestämmelser för den som utför omskärelse utan att vara behörig. Ingreppet skall utföras med den smärtlindring som ingreppet kräver och får utföras endast av legitimerad läkare med den särskilda kompetens som behövs eller av person som har fått särskilt tillstånd av Socialstyrelsen. En sådan person skall vara knuten till ett trossamfund där omskärelse ingår som en del i en religiös tradition. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås få bemyndigande att utfärda ytterligare föreskrifter om vilken kompetens läkare som skall utföra omskärelse skall ha, smärtlindring, hur ingreppet i övrigt skall utföras samt den information som skall lämnas till pojken och hans vårdnadshavare. Lagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2001.

Utskottets överväganden

Avslag på propositionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre motionsyrkanden (m, mp, s) som innebär avslag på propositionen. Jämför reservation (mp).

Motioner

I *motion So39 av Bertil Persson (m) (delvis)* begärs ett tillkännagivande om att omskärelse av pojkar endast skall få utföras av den som är medicinskt skolad.

I *motion So41 av Carina Hägg (s)* begärs ett tillkännagivande om att omskärelse av pojkar under två månader skall utföras av hälso- och sjukvårdspersonal (*yrkande 1*). Motionären anför att endast hälso- och sjukvårdspersonal bör få utföra omskärelse för att garantera såväl tillgång till effektiv smärtlindring som god hälso- och sjukvård i samband med ingreppet.

I *motion So42 av Kia Andreasson och Kerstin-Maria Stalin (mp)* begärs att regeringen lägger fram förslag till ändring så att ingen annan än legitimerad läkare tillåts utföra omskärrelser på pojkar. Motionärerna anför att det knappast är försvarbart att utelämna de allra minsta barnen till lekmän och inte garantera dem bästa möjliga medicinska behandling.

Utskottets ställningstagande

Det finns i dag inte någon särskild rättslig reglering av omskärelse av pojkar. Utskottet ser därför med tillfredsställelse på regeringens förslag att införa en sådan reglering för att på så sätt förebygga att ingrepp sker på ett sätt som inte är förenligt med pojkarnas bästa.

I motionerna begärs att omskärelse endast skall få utföras av hälso- och sjukvårdspersonal, den som är legitimerad läkare eller medicinskt skolad. Propositionens förslag innebär att omskärelse skall få utföras av dels legitimerad läkare, dels, såvitt gäller pojkar upp till två månaders ålder, av den som har särskilt tillstånd att utföra omskärelse av pojkar. Motionärernas förslag innebär att den grundläggande strukturen i lagförslaget faller. Även om motionärerna inte uttryckligen begärt avslag på propositionen måste yrkandena, med hänsyn till vad ovan anförts, enligt utskottet anses innebära en begäran härom. Utskottet, som i huvudsak ställer sig bakom propositionen, avstyrker motionerna So39 (m) delvis, So41 (s) yrkande 1 och So42 (mp). Utskottet återkommer nedan till de närmare kraven på den som skall få utföra omskärelse.

Vem som skall få utföra omskärelse

Utskottets förslag i korthet

Omskärelse skall få utföras dels av legitimerad läkare, dels, såvitt gäller pojkar upp till två månaders ålder, av en person som fått särskilt tillstånd att utföra omskärelse av pojkar.

Propositionen

Regeringen påpekar att omskärelse är ett kirurgiskt ingrepp och att ett grundläggande krav är att ingreppet sker på ett medicinskt och kirurgisk-tekniskt riktigt sätt och så att pojken inte utsätts för onödiga risker. Det handlar också i regel om ett ingrepp på pojkar, som inte själva har den ålder och mognad som krävs för att de skall kunna ta ställning till om ingreppet skall utföras. Det är därför viktigt att den person som skall utföra omskärelse har den kompetens som krävs för att kunna utföra ingreppet på ett riktigt sätt. Vad som skall anses vara erforderlig kompetens för en legitimerad läkare får regleras av Socialstyrelsen inom dess föreskriftsrätt.

Enligt regeringens bedömning saknas det tillräckliga skäl att införa bestämmelser som helt förbjuder att omskärelse utförs utanför hälso- och sjukvården. Det har nämligen enligt regeringen inte framkommit något som tyder på att pojkar har farit illa när de har omskurits inom den etablerade organisation som de judiska församlingarna har byggt upp. Sådana omskärrelser ingår i en religiös tradition, och det krävs mycket starka skäl för att göra inskränkningar i religionsutövningen. Enligt samstämmiga uppgifter från olika experter inom barnkirurgi är den judiske mohelen oftast mycket skicklig när det gäller att utföra själva omskärrelsen.

Regeringen anför att det finns skäl att i stället införa ett system som medger att ett särskilt tillstånd att utföra omskärelse kan ges till en person, som är knuten till ett samfund där omskärelse ingår som en del av den religiösa traditionen och som därtill är lämplig att utföra ingreppet. Avsikten är inte att öppna för en marknad av omskärare, utan det särskilda tillståndet skall göra det möjligt att även fortsättningsvis utföra religiöst betingade omskärrelser under betryggande förhållanden utanför hälso- och sjukvården. Genom det tillståndskrav som införs klargörs det att bara är sådana personer som bedömts kompetenta att utföra omskärrelser får göra det.

Regeringen anför att ingreppet är minst komplicerat när pojken är riktigt liten. Omskärrelser inom den judiska församlingen sker heller inte på pojkar som är äldre än två månader. Det kan därför finnas skäl att begränsa sådan behörighet till att gälla omskärrelser på pojkar upp till två månaders ålder.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför är omskärelse ett kirurgiskt ingrepp och ett grundläggande krav är därför att ingreppet sker på ett medicinskt och kirurgisk-

tekniskt riktigt sätt och så att pojken inte utsätts för onödiga risker. Det är viktigt att den person som utför omskärelsen har den kompetens som krävs för att ingreppet skall utföras på ett riktigt sätt. En legitimerad läkare bör enligt utskottets uppfattning få utföra omskärrelser. När det gäller omskärelse som görs av medicinska skäl finns ingen lagreglering som anger att en läkare som utför sådana omskärrelser skall ha viss kompetens. Utskottet anser därför att det inte heller såvitt gäller de omskärrelser som nu är i fråga bör i lag anges att läkaren skall ha viss kompetens. Utskottet vill vidare poängtera att en läkare som utför omskärelse enligt den föreslagna lagen omfattas av de skyldigheter som anges i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

Vad härefter gäller möjligheten för annan än legitimerad läkare att utföra ingreppet delar utskottet regeringens uppfattning att det saknas tillräckliga skäl att införa bestämmelser som helt förbjuder att omskärelse utförs utanför hälso- och sjukvården. Omskärrelser av pojkar ingår i en religiös tradition och det krävs mycket starka skäl för att göra inskränkningar i religionsutövningen. Sådana skäl har enligt utskottet inte framkommit. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag att införa ett system som medger att ett särskilt tillstånd att utföra omskärelse kan ges till en person som är knuten till ett trossamfund där omskärelse ingår som en del av den religiösa traditionen och som därtill är lämplig att utföra ingreppet. Ingreppet är minst komplicerat när pojken är riktigt liten. Behörigheten för annan person än legitimerad läkare att utföra ingreppet bör därför begränsas till att gälla omskärelse av pojkar som inte är äldre än två månader gamla.

Den som ansöker om tillstånd skall, som regeringen anför, besitta de kunskaper som krävs för att kunna utföra omskärelse på ett sätt som motsvarar vad som inom hälso- och sjukvården betecknas som vetenskap och beprövad erfarenhet. Utskottet anser att personen bör ha speciell kompetens och noggrant ha lärt sig att utföra omskärrelser. Personen i fråga skall även kunna dokumentera sina kunskaper. Enligt utskottets uppfattning bör det ankomma på Socialstyrelsen att närmare föreskriva vilken kompetens som bör krävas. En särskild bestämmelse härom bör införas i den föreslagna lagen.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen antar de av utskottet i *bilaga 3* utarbetade förslagen till 5, 6 och 11 §§ förslaget till lag om omskärelse av pojkar.

Frågor om smärtlindring m.m.

Utskottets förslag i korthet

När det gäller smärtlindring följer utskottet i huvudsak de förslag som läggs fram i fem motionsyrkanden (m, kd, c, s). Detta innebär att utskottet föreslår att omskärelse inte skall få utföras utan smärtlindring samt att smärtlindringen skall ombesörjas av legitimerad

läkare eller legitimerad sjuksköterska. Förslaget innebär vidare att riksdagen delvis bifaller motionsyrkandena.

Propositionen

I propositionen anføres att en i stort sett enig medicinsk expertis i dag anser att små barn känner smärta i lika hög grad som vuxna. Inom hälso- och sjukvården företas över huvud taget inga smärtsamma ingrepp eller undersökningar på barn utan att smärtlindring ges. Omskärelse är ett smärtsamt ingrepp, det gör ont såväl under ingreppet som under läkningsprocessen. Ingreppet kräver därför smärtlindring. När omskärelse görs inom hälso- och sjukvården ges regelmässigt smärtlindring, såväl under själva ingreppet som under eftervården. Smärtans omfattning beror dock bl.a. på hur stor del av förhuden som avlägsnas och pojkens ålder. Vilken smärtlindring som i det enskilda fallet är adekvat kan därför variera. För mycket små pojkar används inom hälso- och sjukvården anestesi i form av lokalbedövning genom injektion kombinerad med smärtstillande salva. Vid mer omfattande ingrepp och på andra än mycket små pojkar används mer omfattande bedövning, bl.a. narkos.

Regeringen föreslår att det skall finnas en möjlighet för personer som inte är läkare att efter särskilt tillstånd få utföra omskärelse av pojkar som inte är äldre än två månader. Samma krav på smärtlindring måste ställas vid sådana omskärelser. Svårigheterna att lösa detta problem praktiskt i de fall omskärelsen utförs i pojken hem utanför hälso- och sjukvården bör enligt regeringen inte överdrivas. Det finns inga föreskrifter om viss behörighet för att ge bedövning genom injektion. Däremot är det enbart läkare som kan skriva ut preparatet. Regeringens slutsats är att hänsynen till barnets bästa måste vara avgörande när det gäller vilken smärtlindring som skall ges. Det råder olika uppfattningar också inom läkarkåren om vilken smärtlindring som är adekvat i enskilda fall. Lagen bör därför endast föreskriva att det skall krävas att omskärelse måste ske med adekvat smärtlindring. Vad som i enskilda fall är adekvat smärtlindring är inte en fråga för lagstiftaren, utan bör anförtros Socialstyrelsen att reglera i föreskrifter. Det får också förutsättas att Socialstyrelsen behandlar frågan om smärtlindring och andra förutsättningar som anges i lagen, såsom hygieniska förhållanden, information m.m. i allmänna råd.

Motioner

I motion So40 av Chris Heister m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anføres om smärtlindring (yrkande 3). Motionärerna anför att lagen bör förtydligas med en bestämmelse om att det är hälso- och sjukvårdspersonal som har att svara för smärtlindring vid etnisk omskärelse. Vidare anføres att det är väl känt att misstag sker även då legitimerad personal hanterar injektionsmedel och att risken lär öka påtagligt om andra tillåts och närmast uppmuntras att ge bedövningsinjektioner. Motionärerna påtalar också att

ytbedövning genom bedövningssalva inte kan anses som adekvat smärtlindring, utan endast tjäna till att minska smärtan vid injektion av lokalbedövning.

I *motion So39 av Bertil Persson (m) (delvis)* begärs ett tillkännagivande om att bedövning alltid skall ges i samband med omskärelse av pojkar.

I *motion So41 av Carina Hägg (s)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om obligatorisk smärtlindring även på pojkar under två månader (*yrkande 2*). Motionären anför att det av propositionen framgår att endast läkare skall få omskära pojkar som uppnått två månaders ålder. Dessa barn kan därmed få tillgång till fullständig smärtlindring vid ingreppet. De pojkar som är yngre än två månader garanteras däremot inte samma självklara rätt till smärtlindring.

I *motion So43 av Kenneth Johansson m.fl. (c)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om att alla pojkar oavsett ålder skall ges samma rätt till ett tryggt, smärtfritt kirurgiskt ingrepp. Motionärerna anför att regeringens förslag innehåller en allvarlig brist, nämligen att pojkar som är yngre än två månader inte garanteras samma smärtlindring som äldre pojkar.

I *motion So45 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om adekvat smärtlindring vid omskärelse av pojkar. Motionärerna anför att samma krav på smärtlindring skall gälla oavsett omständigheter och oberoende av barnets ålder samt att det strider mot FN:s barnkonvention att ha lägre krav på smärtlindring för små barn. Motionärerna kräver att det klart skall framgå av riksdagens beslut att endast adekvat smärtlindring godtas vid omskärelse.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anfört är den medicinska expertisen i stort sett enig om att små barn känner smärta i lika hög grad som vuxna. Vid den interna utfrågning som utskottet anordnade den 24 april 2001 framgick detta också mycket klart. Omskärelse är ett smärtsamt ingrepp; det gör ont såväl under ingreppet som under läkningsprocessen. Enligt utskottets uppfattning framgår det inte otvetydigt av det framlagda lagförslaget att smärtlindring alltid skall ges. Utskottet konstaterar också att Lagrådet påpekat att smärtlindring väl kunde göras obligatorisk. Vidare har flera av remissinstanserna, bl.a. Socialstyrelsen och Svensk barnkirurgisk förening, framfört att lokalbedövningssalva inte är tillräcklig i sammanhanget. Detta har understrukits av fler vid utskottets utfrågning. Omskärelse bör således enligt utskottets uppfattning inte få utföras utan smärtlindring. Det innebär att alla pojkar, oavsett ålder, skall ha en ovillkorlig rätt till fullgod smärtlindring för de situationer den föreslagna lagen avser att reglera. Vilken smärtlindring som i det enskilda fallet är adekvat kan variera, bl.a. spelar risken för komplikationer i samband med narkos in. För mycket små pojkar används inom hälso- och sjukvården anestesi i form av lokalbedövning genom injektion kompletterad med smärtstillande salva inför injektionssticket. Vid mer omfattande ingrepp och på andra än mycket små pojkar används mer omfattande bedövning, bl.a. narkos. Det är därför av största vikt att smärtlindringen alltid ombesörjs av kompetent personal. I

lagen bör således anges att ingreppet skall utföras med smärtlindring som ombesörjs av legitimerad läkare eller legitimerad sjuksköterska. I detta sammanhang vill utskottet påtala att företrädare för såväl Judiska Centralrådet som Sveriges Muslimska Förbund vid utskottets utfrågning uppgett att det inte föreligger något religiöst hinder mot att låta hälso- och sjukvårdspersonal ombesörja smärtlindringen. Utskottet föreslår att riksdagen antar det av utskottet i *bilaga 3* utarbetade förslaget till 4 § förslaget till lag om omskärelse av pojkar. Det ovan anförda innebär att utskottet i huvudsak följer de förslag som läggs fram i motionerna So39 (m) (delvis), So40 (m) yrkande 3, So41 (s) yrkande 2, So43 (c) och So45 (kd) och att riksdagen delvis bifaller motionerna.

Lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, patientskadelagen (1996:799) och patientjournalagen (1985:562) bör enligt utskottets uppfattning göras tillämpliga på läkare eller sjuksköterska som ombesörjer smärtlindring enligt den föreslagna lagen. Utskottet föreslår därför att riksdagen antar den av utskottet i *bilaga 3* utarbetade lydelsen av 2 § förslaget till lag om omskärelse av pojkar.

Information och samtycke m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att omskärelser får utföras på begäran av eller efter medgivande av en pojkes vårdnadshavare och efter att vårdnadshavaren eller, om pojken står under vårdnad av två personer, vårdnadshavarna har informerats om vad ingreppet innebär. Pojkens inställning till ingreppet skall så långt det är möjligt klarläggas. Ett ingrepp får inte göras mot en pojkes vilja. Motionsyrkanden (m, s) om informerat samtycke och kontakt med företrädare för berörda grupper avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda. Vidare avstyrks en motion (s, v) om åldersgränser för omskärelser.

Propositionen

I propositionen anföras att omskärelse får utföras på begäran av eller efter medgivande av en pojkes vårdnadshavare och efter att vårdnadshavaren eller, om pojken står under vårdnad av två personer, vårdnadshavarna har informerats om vad ingreppet innebär. Den som skall utföra ingreppet svarar för att informationen lämnas och att den ges av en medicinskt kunnig person. Sådan information skall ges också till pojken, om han har uppnått den ålder och mognad som krävs för att förstå informationen.

Regeringen påpekar att mycket små barn av naturliga skäl inte kan ge uttryck för en egen vilja. För små pojkar gäller därför att åtgärden endast kan utföras på begäran av vårdnadshavare. Omskärelse sker dock även på pojkar som har nått en sådan ålder och mognad att de skall kunna tillfrågas om sin

inställning. Frågan är då i vilken mån pojken själv skall kunna inverka på beslutet. Regeringen anför att vårdnadshavaren har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets person. Bestämmanderätten är dock inte oinskränkt. Barnet har otvivelaktigt rätt att själv bestämma i åtskilliga personliga frågor. Ibland följer detta av uttryckliga lagregler, ibland följer det enbart av att barnet anses ha tillräcklig mognad och tillräckligt omdöme att ta ställning till den aktuella frågan. Den allmänna principen om att ett barns vilja bör beaktas i takt med stigande ålder och mognad bör gälla även på detta område. Om pojken förstår vad ingreppet innebär och vill att det skall göras, bör det naturligtvis vara en omständighet av stor betydelse. En pojke bör dock som regel inte självständigt, dvs. oberoende av vårdnadshavarens uppfattning, kunna få en omskärelse gjord. Detta utesluter inte att pojken ges en absolut rätt att säga nej till ett ingrepp. Respekten för pojkens person och ingreppets art talar tvärtom starkt för att han tilläggs en sådan rätt. En pojke skall inte få omskäras om han tydligt visar att han motsätter sig att det sker. Pojken skall alltså ges en veto rätt. Regeringen anför vidare i detta sammanhang att huvudregeln är att det är vårdnadshavaren som skall begära omskärelse. I det fall exempelvis en 17-årig pojke själv skulle uppsöka en läkare för att få en omskärelse utförd, ligger det i läkarens ansvar att förvissa sig om att vårdnadshavaren är överens med pojken om ingreppet och att vårdnadshavaren får den information som föreskrivs.

Motioner

I *motion So40 av Chris Heister m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om s.k. informerat samtycke av båda vårdnadshavarna och/eller pojken (*yrkande 2*). Motionärerna anför att det bör framgå av lagen att utföraren av omskärelsen åläggs att särskilt noga förvissa sig om att båda vårdnadshavarna samtycker till ingreppet. Vidare understryker motionärerna att det faktum att ingreppet inte får utföras mot pojkens vilja innebär att inte ens en liten pojke får omskäras mot sin vilja om han kan ge uttryck för att han inte vill vara med om ingreppet.

I *motion So44 av Tasso Stafilidis m.fl. (s, v)* begärs att riksdagen beslutar i enlighet med vad som anförts i motionen om åldersgränser och övriga villkor för manlig omskärelse som ej är medicinskt motiverad. Motionärerna anför att den enda rimliga lösningen är att införa en 16-årsgräns med förälders godkännande samt en ren 18-årsgräns då den unge mannen själv får bestämma över kirurgiska ingrepp på sin egen kropp. Vid 16 års ålder får en pojke anses ha nått en sådan mognad att han är kapabel att inse innebörden i ingreppet och själv kunna medverka till ett beslut. Detta måste sjukvården försäkra sig om vid enskilt samtal med den berörde pojken, då det därefter även krävs tillstånd från vårdnadshavare, heter det i motionen.

I *motion So41 av Carina Hägg (s)* begärs ett tillkännagivande att samtal om omskärelsen bör föras med företrädare för berörda grupper, utifrån barnkonventionen (*yrkande 3*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att omskärelse får utföras på begäran av eller efter medgivande av en pojkes vårdnadshavare och efter att vårdnadshavaren eller, om pojken står under vårdnad av två personer, vårdnadshavarna har informerats om vad ingreppet innebär. Sådan information skall också ges till pojken, om han uppnått den ålder och mognad som krävs för att förstå informationen. Det ankommer enligt lagförslaget på Socialstyrelsen att meddela närmare föreskrifter om den information som skall lämnas till pojken och hans vårdnadshavare. I samband med den närmare utformningen av dessa föreskrifter utgår utskottet från att styrelsen tar till vara den kompetens som finns hos t.ex. de judiska och muslimska församlingarna, invandrarorganisationer och Barnombudsmannen. Vidare vill utskottet framhålla att pojkens inställning till ingreppet så långt det är möjligt skall klarläggas. Ett ingrepp får inte utföras mot en pojkes vilja. Som anförs i motion So40 (m) innebär detta att inte ens en liten pojke får omskäras om han kan ge uttryck för att han inte vill vara med om ingreppet. Motionerna So40 (m) yrkande 2 och So41 (s) yrkande 3 får anses i huvudsak tillgodosedda med det anförda. Utskottet tillstyrker 3 § förslaget till lag om omskärelse av pojkar.

Utskottet är inte berett att införa de åldersgränser som föreslås i motion So44 (s, v). Motionen avstyrks.

Tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att Socialstyrelsen skall ha tillsyn över den verksamhet som bedrivs av personer med särskilt tillstånd att utföra omskärelse.

Propositionen

I propositionen anförs att Socialstyrelsen skall ha tillsyn över den verksamhet som bedrivs av personer med särskilt tillstånd att utföra omskärelse. Tillsynen omfattar en rätt att inspektera verksamheten, inhämta upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att Socialstyrelsen skall ha tillsyn över den verksamhet som bedrivs av personer med särskilt tillstånd att utföra omskärelser. Tillsynen omfattar en rätt att inspektera verksamheten, inhämta upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. I detta sammanhang vill utskottet framhålla att utskottet förutsätter att den som med särskilt tillstånd utför omskärelser skriftligen dokumenterar ingreppet.

Utskottet tillstyrker förslaget till 8 § förslaget till lag om omskärelse av pojkar.

Frågan om kostnaden för ingreppet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet erinrar om riksdagens beslut om riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården. Utskottet noterar vidare med tillfredsställelse att regeringen avser att följa utvecklingen och vilka effekter lagen får för berörda pojkar och deras vårdnadshavare och vilken policy som utvecklas hos de enskilda sjukvårdshuvudmännen. Ett motionsyrkande (m) avstyrks.

Propositionen

I propositionen anförs att varje landsting bestämmer självt hur mycket ingreppet skall kosta för den enskilde. Inom Stockholms läns landsting har man ett avtal med en privatpraktiserande läkare, som får ersättning med 2 100 kr (år 2000) för varje ingrepp, samtidigt som ingreppet är kostnadsfritt för familjen. Andra landsting tillämpar självkostnad för den enskilde. Men inte heller denna är enhetlig, utan beräkningarna görs på olika sätt. En omskärelse till självkostnad kan därför kosta allt mellan sjuhundra kr och flera tusen kronor.

Regeringen anför att för många familjer kan den höga kostnaden vara mycket betungande, samtidigt som religionen och traditionen ställer krav på att ingreppet skall utföras. Detta är också en orsak till att små pojkar utsätts för ingrepp av personer som inte har tillräcklig kunskap.

Det finns enligt regeringen argument både för och emot en offentlig finansiering av omskärelse som sker av skäl som inte är medicinskt betingade. Mot en offentlig finansiering talar att ingreppet inte är hälso- och sjukvård, att det är en angelägenhet för den enskilda familjen som den själv bör bekosta, att sjukvårdens resurser är ansträngda och att detta är inte en prioriterad fråga.

Å andra sidan kan man hävda att det för barnets bästa och av rättviseskäl borde finnas en offentlig finansiering eller åtminstone reglering av vad ingreppet skall få kosta för familjen. Barnets bästa kräver att omskärelse utförs på ett korrekt sätt under betryggande förhållanden. Att säkerställa detta är till stor del en fråga om tillgänglighet och kostnader. Barnkonventionen kräver att alla barn i landet behandlas på likvärdigt sätt; inget barn får diskrimineras utifrån religiös eller etnisk tillhörighet eller utifrån var i landet det bor. Barn, vars religion och sociala tillhörighet kräver att omskärelse utförs, bör få tillgång till den bästa vård på likvärdiga villkor som andra barn som behöver besöka hälso- och sjukvården.

En jämförelse kan göras med våra nordiska grannländer, där det närmast är självklart att familjen betalar normal läkarvårdstaxa om ingreppet utförs inom hälso- och sjukvården. Det går inte heller att bortse från att kostnaden ur ett

samhälleligt perspektiv lär vara närmast försumbar, samtidigt som kostnaden för den enskilda familjen kan vara högst kännbar.

Regeringen avser att följa utvecklingen och vilka effekter den nya lagen får för berörda pojkar och deras vårdnadshavare och vilken policy som utvecklas hos de enskilda sjukvårdshuvudmännen.

Motion

I *motion So40 av Chris Heister m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om riksdagens prioriteringsbeslut om offentlig finansiering av etnisk omskärelse (*yrkande 4*). Motionärerna anför att det måste anses helt klarlagt att det inte finns några medicinska skäl för etnisk omskärelse. Det är vidare enligt motionärerna helt uppenbart att etnisk omskärelse inte faller inom vad som är hälso- och sjukvård och att etnisk omskärelse också faller utanför de grupper som enligt prioriteringsbeslutet bör omfattas av offentlig finansiering.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför bestämmer varje landsting självt hur mycket ingreppet skall kosta för den enskilde. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att riksdagen har ställt sig bakom de av regeringen i proposition 1996/97:60 föreslagna riktlinjerna för prioriteringar inom hälso- och sjukvården (bet. 1996/97:SoU14, rskr. 1996/97:186). Emellertid kan enligt utskottet inte bortses från att barnkonventionen kräver att alla barn behandlas på likvärdigt sätt; inget barn får diskrimineras utifrån religiös eller etnisk tillhörighet eller beroende på var i landet det bor. Utskottet ser därför med tillfredsställelse på att regeringen avser att följa utvecklingen och vilka effekter lagen får för berörda pojkar och deras vårdnadshavare och vilken policy som utvecklas hos de enskilda sjukvårdshuvudmännen. Motion So40 (m) yrkande 4 avstyrks med det anförda.

Uppföljning av lagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (m) om begäran om tidsbegränsning av lagen om omskärelse av pojkar. Utskottet föreslår ett tillkännagivande om att regeringen bör följa tillämpningen under fyra år från ikraftträdandet samt därefter återkomma till riksdagen.

Motion

I *motion So40 av Chris Heister m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om tidsbegränsning av lagen om omskärelse av pojkar (*yrkande 1*). Motionärerna anför bl.a. att den föreslagna regleringen innebär en

förbättring genom att den minskar risken för oskicklig verksamhet. Motionärerna framhåller emellertid att den föreslagna regleringen inte kan ses som annat än ett första steg. Mycket talar enligt motionärerna för att omskärelse, som är ett medicinskt meningslöst och irreparabelt ingrepp, strider mot FN:s barnkonvention. Detta måste dock vägas mot konventionens ingress som framhåller att vederbörlig hänsyn skall tas till vikten av varje folks traditioner och kulturella värden. Det är därför viktigt att tid nu ges för debatt utifrån dessa premisser så att opinionsbildning och eventuella attitydförändringar kan ske. Lagen bör därför tidsbegränsas till fem år varefter regeringen får återkomma, anför motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Genom den föreslagna lagen regleras sådan omskärelse av pojkar som inte är medicinskt betingad. Utskottet anser att det är mycket angeläget att noga följa effekterna av den föreslagna lagstiftningen. Regeringen bör därför följa tillämpningen av lagen under fyra år från ikraftträdandet samt snarast därefter återkomma till riksdagen med en bred redovisning av erfarenheterna av lagregleringen. I det sammanhanget kan det enligt utskottets uppfattning även vara lämpligt att en internationell utblick görs. Enligt utskottet är det däremot inte lämpligt att begränsa lagens giltighetstid. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen med avslag på motion So40 (m) yrkande 1 ge regeringen till känna.

Förslaget till lag om omskärelse av pojkar i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker förslaget till lag om omskärelse i övrigt.

Propositionen

Regeringen föreslår att det i 1 § den föreslagna lagen ges en definition av vad som avses med omskärelse enligt lagen. Vidare anges att lagen skall tillämpas på pojkar upp till 18 års ålder. I 7 § anges att Socialstyrelsen under vissa förutsättningar kan återkalla ett särskilt tillstånd att utföra omskärelse. Vidare stadgas i lagförslaget 9 och 10 §§ att den som utför en omskärelse utan att vara legitimerad läkare eller ha särskilt tillstånd döms till böter eller fängelse i högst sex månader samt att Socialstyrelsens beslut enligt den föreslagna lagen kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker lagförslagen.

Övriga lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker övriga lagförslag förutom en redaktionell ändring i 1 kap. 2 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

Propositionen

Regeringen har i propositionen föreslagit riksdagen att förutom de ovan behandlade lagförslagen anta förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100), lag om ändring i patientskadelagen (1996:799) och lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS). Lagförslagen innebär att omskärelse omfattas av den sekretess som gäller inom hälso- och sjukvården samt att patientskadelagen och LYHS blir tillämpliga när läkare utför omskärelse enligt den föreslagna lagen om omskärelse av pojkar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker lagförslagen, förutom att 1 kap. 2 § LYHS skall erhålla den lydelse som framgår av utskottets förslag i *bilaga 3*. Ändringen är av redaktionell art.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Avslag på propositionen (punkt 1)

av Thomas Julin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen avslår proposition 2000/01:81 Omskärelse av pojkar. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:So39 i denna del, 2000/01:So41 yrkande 1 och 2000/01:So42.

Ställningstagande

Problematiken som omgärdar omskärelse av pojkar är inte helt lätt. Å ena sidan måste hänsyn tas till den grundlagsfästa religionsfriheten och å andra sidan gör sig den medicinska etiken och barnets bästa genom FN:s barnkonvention gällande. Många hävdar fortfarande att omskärelse orsakar ringa smärta och har medicinska fördelar. Svensk medicinsk expertis tycks emellertid inte dela den uppfattningen. Enligt vår uppfattning är det svårt att försvara ett smärtsamt kirurgiskt ingrepp som sker på en frisk människa utan dennas samtycke. Vi anser vidare att det är troligt att förslaget kan anses strida mot barnkonventionen. Vi anser dock inte att det skulle vara möjligt och meningsfullt att införa ett totalförbud som motsvarar förbudet mot könsstympning av flickor. Risken är då att verksamheten i stället tvingas ut i det illegala fältet. Vi önskar att omskärelse på sikt minskar som fenomen för att så småningom helt försvinna. Som ett steg på vägen är den enda rimliga lösningen att tillse att den omskärelse av pojkar som görs i dag sker under betryggande och kontrollerade former och av legitimerade läkare.

Propositionens förslag om att annan än läkare skall få omskära pojkar under två månaders ålder är dock, med hänsyn till barnets bästa, inte särskilt välbetänkt. Det saknas inte muslimska och judiska läkare som kan utföra ingreppet och det finns heller inget religiöst förbud mot att just läkare utför omskärelsen. Det är knappast försvarbart att utelämna de allra minsta barnen till lekmän och inte garantera dem bästa möjliga medicinska behandling. Mot bakgrund av ovanstående anser vi att propositionen bör avslås. Regeringen bör återkomma med ett nytt lagförslag med den inriktning som nu sagts. Detta innebär att riksdagen bifaller motionerna So42 (mp), So39 (m) i denna del och So41 (s) yrkande 1.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2000/01:81 Omskärelse av pojkar föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om omskärelse av pojkar,
2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
3. lag om ändring i patientskadelagen (1996:799),
4. lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

Följdmotioner

2000/01:So39 av Bertil Persson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omskärelse av pojkar endast skall få utföras av den som är medicinskt skolad och att bedövning alltid skall ges.

2000/01:So40 av Chris Heister m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tidsbegränsning av lagen om omskärelse av pojkar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om s.k. informerat samtycke av båda vårdnadshavarna och/eller pojken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om smärtlindring.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs utifrån riksdagens prioriteringsbeslut om offentlig finansiering av etnisk omskärelse.

2000/01:So41 av Carina Hägg (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omskärelse av pojkar under två månader skall utföras av hälso- och sjukvårdspersonal.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatorisk smärtlindring även på pojkar under två månader.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att samtal om omskärelse bör föras med företrädare för berörda grupper, utifrån barnkonventionen.

2000/01:So42 av Kia Andreasson och Kerstin-Maria Stalin (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring så att ingen annan än legitimerad läkare tillåts utföra omskärelse på pojkar.

2000/01:So43 av Kenneth Johansson m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla pojkar oavsett ålder skall ges samma rätt till ett tryggt, smärtfritt kirurgiskt ingrepp.

2000/01:So44 av Tasso Stafilidis m.fl. (v, s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen beslutar i enlighet med vad som anförs i motionen om åldersgränser och övriga villkor för manlig omskärelse som ej är medicinskt motiverad.

2000/01:So45 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om adekvat smärtlindring vid omskärelse av pojkar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om omskärelse av pojkar

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Med omskärelse avses i denna lag ett sådant kirurgiskt ingrepp i syfte att helt eller delvis avlägsna förhud runt penis, som inte anses utgöra hälso- och sjukvård i den mening som avses i 1 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

Denna lag skall tillämpas på omskärelse av pojkar upp till arton års ålder.

2 § När läkare utför omskärelse enligt denna lag gäller lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, patientskadelagen (1996:799) och patientjournallagen (1985:562).

3 § Omskärelse får utföras på begäran av eller efter medgivande av pojkens vårdnadshavare och efter det att vårdnadshavaren har informerats om vad ingreppet innebär. Står pojken under vårdnad av två vårdnadshavare, skall vad som nu sagts gälla båda. Den som skall utföra ingreppet svarar själv för att informationen ges eller att den ges av en medicinskt kunnig person.

Sådan information skall ges också till pojken, om han har uppnått den ålder och mognad som krävs för att förstå informationen.

Pojkens inställning till ingreppet skall så långt det är möjligt klarläggas. Ett ingrepp får inte utföras mot en pojkes vilja.

4 § Ingreppet skall utföras med den smärtlindring som ingreppet kräver, under betryggande hygieniska förhållanden och med hänsyn till vad som är bäst för pojken.

5 § Omskärelse får utföras endast av legitimerad läkare med sådan kompetens som föreskrivs med stöd av 11 § eller av den som har särskilt tillstånd att utföra omskärelse av pojkar.

Annan person än legitimerad läkare får inte utföra omskärelse på pojkar som är äldre än två månader.

6 § Särskilt tillstånd att utföra omskärelse får meddelas den som föreslagits av ett trossamfund där omskärelse ingår som en del i en religiös tradition, om personen bedöms kunna utföra ingreppet i enlighet med de krav som gäller för ingreppet och i övrigt är lämplig att utföra omskärelser.

Tillstånd enligt första stycket meddelas av Socialstyrelsen efter ansökan av den som föreslås få tillstånd.

7 § Socialstyrelsen kan återkalla ett särskilt tillstånd att utföra omskärelse för en person som har utfört omskärelse på ett oskickligt eller annars olämpligt

sätt eller som av andra skäl är olämplig att utföra omskärrelser eller om tillståndet inte längre utnyttjas.

Socialstyrelsens beslut om återkallelse av tillstånd gäller omedelbart.

8 § Socialstyrelsen har tillsyn över den verksamhet som utövas av personer med särskilt tillstånd att utföra omskärrelse. Socialstyrelsen har rätt att inspektera sådan verksamhet och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

9 § Den som utför en omskärrelse av en pojke utan att vara legitimerad läkare eller utan att ha särskilt tillstånd döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

10 § Socialstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

11 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

- vilken kompetens läkare som skall utföra omskärrelse skall ha,
- smärtlindring,
- hur ingreppet i övrigt skall utföras, samt
- den information som skall lämnas till pojken och hans vårdnadshavare.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001.

2.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §²

Sekretess gäller, om inte annat följer av 2 §, inom hälso- och sjukvården för uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men. Detsamma gäller i annan medicinsk verksamhet, såsom rättsmedicinsk och rättspsykiatrisk undersökning, insemination, fastställande av könstillhörighet, abort, sterilisering, kastrering, åtgärder mot smittsamma sjukdomar och ärenden hos nämnd med uppgift att bedriva patientnämndsverksamhet.

Sekretess gäller, om inte annat följer av 2 §, inom hälso- och sjukvården för uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men. Detsamma gäller i annan medicinsk verksamhet, såsom rättsmedicinsk och rättspsykiatrisk undersökning, insemination, fastställande av könstillhörighet, abort, sterilisering, kastrering, *omskärelse*, åtgärder mot smittsamma sjukdomar och ärenden hos nämnd med uppgift att bedriva patientnämndsverksamhet.

Sekretess enligt första stycket gäller också i sådan verksamhet hos myndighet som innefattar omprövning av beslut i eller särskild tillsyn över allmän eller enskild hälso- och sjukvård.

Sekretess gäller i verksamhet som avser omhändertagande av patientjournal inom enskild hälso- och sjukvård för uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till hälso- och sjukvårdspersonal om uppgiften behövs för vård eller behandling och det är av synnerlig vikt att uppgiften lämnas.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

En landstingskommunal eller kommunal myndighet som bedriver verksamhet som avses i första stycket får lämna uppgift till annan sådan myndighet för forskning och framställning av statistik eller för administration på verksamhetsområdet, om det inte kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. Vidare får utan hinder av sekretessen uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lagen (1984:1140) om insemination, lagen (1988:1473) om undersökning beträffande HIV-smitta i brottmål, lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård och smittskyddslagen (1988:1472).

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474

² Senaste lydelse 1998:1657

2.3 Förslag till lag om ändring i patientskadelagen (1996:799)

Härigenom föreskrivs att 5 § patientskadelagen (1996:799) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I denna lag avses med hälso- och sjukvård: sådan verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) eller tandvårdslagen (1985:125), annan liknande medicinsk verksamhet samt verksamhet inom detaljhandeln med läkemedel, allt under förutsättning att det är fråga om verksamhet som utövas av personal som omfattas av 1 kap. lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område,

vårdgivare: statlig myndighet, landsting eller kommun i fråga om sådan hälso- och sjukvård som myndigheten, landstinget eller kommunen har ansvar för (offentlig verksamhet) samt enskild som bedriver hälso- och sjukvård (privat vårdgivare).

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001.

Föreslagen lydelse

5 §³

I denna lag avses med hälso- och sjukvård: sådan verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125) eller lagen (2001:000) om omskärelse av pojkar, annan liknande medicinsk verksamhet samt verksamhet inom detaljhandeln med läkemedel, allt under förutsättning att det är fråga om verksamhet som utövas av personal som omfattas av 1 kap. lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område,

³ Senaste lydelse 1998:535

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Med hälso- och sjukvård avses i denna lag sådan verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125) samt verksamhet inom detaljhandel med läkemedel.

Med hälso- och sjukvård avses i denna lag sådan verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125), *lagen (2001:000) om omskärelse av pojkar* samt verksamhet inom detaljhandel med läkemedel.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2001.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Utskottets förslag till ändrad lydelse av 2, 4, 5, 6 och 11 §§ förslaget till lag om omskärelse av pojkar*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

2 §

När läkare utför omskärelse enligt denna lag gäller lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, patientskadelagen (1996:799) och patientjournalagen (1985:562).

När läkare utför omskärelse enligt denna lag *eller när läkare eller sjuksköterska ombesörjer smärtlindring enligt denna lag* gäller lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, patientskadelagen (1996:799) och patientjournalagen (1985:562).

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

4 §

Ingreppet skall utföras med *den smärtlindring som ingreppet kräver*, under betryggande hygieniska förhållanden och med hänsyn till vad som är bäst för pojken.

Ingreppet skall utföras med *smärtlindring som ombesörjs av legitimerad läkare eller legitimerad sjuksköterska*, under betryggande hygieniska förhållanden och med hänsyn till vad som är bäst för pojken.

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

5 §

Omskärelse får utföras endast av legitimerad läkare *med sådan kompetens som föreskrivs med stöd av 11 §* eller av den som har särskilt tillstånd att utföra omskärelse av pojkar.

Omskärelse får utföras endast av legitimerad läkare eller av den som har särskilt tillstånd att utföra omskärelse av pojkar.

Annan person än legitimerad läkare får inte utföra omskärelse på pojkar som är äldre än två månader.

Annan person än legitimerad läkare får inte utföra omskärelse på pojkar som är äldre än två månader.

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

6 §

Särskilt tillstånd att utföra omskärelse får meddelas den som föreslagits av ett trossamfund där omskärelse ingår som en del i en religiös tradition, om personen bedöms kunna utföra ingreppet i enlighet med de krav som gäller för ingreppet och i övrigt är lämplig att utföra omskärrelser.

Tillstånd enligt första stycket meddelas av Socialstyrelsen efter ansökan av den som föreslås få tillstånd.

Särskilt tillstånd att utföra omskärelse får meddelas den som föreslagits av ett trossamfund där omskärelse ingår som en del i en religiös tradition, om personen *har den kompetens som föreskrivs med stöd av 11 §*, bedöms kunna utföra ingreppet i enlighet med de krav som gäller för ingreppet och i övrigt är lämplig att utföra omskärrelser.

Tillstånd enligt första stycket meddelas av Socialstyrelsen efter ansökan av den som föreslås få tillstånd.

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

11 §

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

- vilken kompetens *läkare som skall utföra omskärelse skall ha*,
- smärtlindring,
- hur ingreppet i övrigt skall utföras, samt
- den information som skall lämnas till pojken och hans vårdnadshavare.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

- vilken kompetens *annan person än legitimerad läkare skall ha för att erhålla särskilt tillstånd att utföra omskärelse*,
- smärtlindring,
- hur ingreppet i övrigt skall utföras, samt
- den information som skall lämnas till pojken och hans vårdnadshavare.

**Utskottets förslag till ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen (1998:531)
om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område**

Regeringens förslag

Utskottets förslag

1 kap.

2 §

Med hälso- och sjukvård *avses i denna lag* sådan verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125), lagen (2001:000) om omskärelse av pojkar samt verksamhet inom detaljhandel med läkemedel.

Med hälso- och sjukvård *enligt denna lag avses* sådan verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125), lagen (2001:000) om omskärelse av pojkar samt verksamhet inom detaljhandel med läkemedel.